

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Borgartún 29, 105 Reykjavík
Sími: 545 8800. Bréfasími: 545 8051
Netfang: nel@nel.is
Tilv.: 23100008

Ákvörðun nr. 19/2024

Þann 4. september 2024 kom nefnd um eftirlit með lögreglu saman til fundar og tók eftirfarandi ákvörðun nr. 19/2024.

Málsatvik

Nefnd um eftirlit með lögreglu barst erindi frá lögmanni f.h. [REDACTED], dags. 6. október 2023. Í erindinu eru gerðar athugasemdir við starfsaðferðir starfsmanna embættis Lögreglustjórans í Vestmannaeyjum. Fram kemur m.a. í erindinu að kvartandi, sem er dökkur á hörund, hafi verið handtekinn þann 5. ágúst 2023 á Þjóðhátíð í Vestmannaeyjum. Lögreglumenn hafi gengið inn í tjaldið og tekið hann föstu hálstaki án þess að hafa gert vart við sig fyrst og tekið samtímis hendur hans og þvingað þær aftur fyrir bak. Var hann næst dregin út úr tjaldinu með grófum hætti og tekinn aftur fyrir tjaldið. Á meðan lögreglumennirnir ræddu við hann fóru þeir með hann með miklu virðingarleysi og meðhöndluðu hann sem sakamann. Framkvæmd var á honum líkamsleit enda munu þeir hafa leitað að manni sem var vopnaður hnífi. Enginn hnífur fannst og var hann látinn laus eftir um það bil 10 mínútur.

Þá er sérstök athygli vakin á því í erindinu að húðlitur kvartanda er talin hafa verið ástæðan fyrir því að hann sætti handtöku og líkamsleitar og var sviptur frelsi sínu og friðhelgi að ósekju.

Nefndin óskaði eftir upplýsingum hjá Lögreglustjóranum í Vestmannaeyjum þann 14. nóvember 2023.

Forsendur nefndarinnar

1.

Nefnd um eftirlit með lögreglu starfar á grundvelli VII. kafla lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. breytingar á þeim með lögum nr. 62/2016. Helstu verkefni nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 35. gr. a í nefndum lögum, eru að taka við kærum á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans annars vegar og taka við kvörtunum vegna starfsaðferða lögreglu eða framkomu starfsmanns lögreglu sem fer með lögregluvald hins vegar. Undir hið síðarnefnda falla kvartanir vegna háttsemi eða starfsaðferða sem ekki verða taldar refsiverðar en gætu meðal annars leitt til þess að lögreglumaður yrði áminntur í starfi eða æskilegar breytingar gerðar á starfsháttum og verklagi. Nefndin skal, sbr. 2. mgr. 35. gr. a, greina hvað felst í erindum sem henni berast og koma þeim til meðferðar hjá viðkomandi embætti.

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Með vísan til framangreinds fellur það almennt ekki undir valdsvið nefndar um eftirlit með lögreglu að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála, beitingu rannsóknarúrræða eða um ákvarðanir handhafa ákærvalds um það hvort rétt sé að gefa út ákæru í máli. Hlutverk nefndarinnar er hins vegar að taka afstöðu til þess hvort um sé að ræða ámælisverðar starfsaðferðir eða framkomu lögreglumanna við framkvæmd slíkra verkefna. Í því felst nánar tiltekið (og til dæmis) að taka afstöðu til þess hvort kvartað sé yfir því að háttsemi þeirra starfsmanna lögreglu sem að máli komu hafi ekki verið í samræmi við eðlilega starfshætti eða lög eða hvort starfsaðferðir hafi að öðru leyti farið út fyrir það sem eðlilegt var í því tilviki.

2.

Lögreglustjórinn í Vestmannaeyjum svaraði beiðni nefndarinnar þann 12. janúar 2024. Meðfylgjandi voru dagbókarfærsla vegna málsins, tölvupóstsamskipti embættisins við lögmann kvartanda og bréf embættisins til ríkislögmanns.

3.

Undir valdsvið nefndarinnar fellur hvernig tilteknir þættir lögreglustarfsins eru framkvæmdir eða ef lögregla lætur hjá líða að sinna lögmætu hlutverki sínu, sbr. 2. mgr. 1. gr. laga nr. 90/1996, þ.e. að gæta almannaöryggis og halda uppi lögum og reglu, að leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins, vinna að uppljóstrun brota, stöðva ólögmæta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð sakamála.

4.

Nefnd um eftirlit með lögreglu ber að greina hvort erindi sem henni berast vegna háttsemi lögreglu feli í sér kvörtun yfir starfsháttum eða kæru vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi starfsmanna lögreglunnar. Af erindi [REDACTED] er ljóst að um er að ræða kvörtun sem lýtur að meintu harðræði við handtöku og starfsháttum starfsmanna embættis Lögreglustjórans í Vestmannaeyjum.

Nefnd um eftirlit með lögreglu fór yfir erindið og meðfylgjandi gögn sem bárust frá Lögreglustjóranum í Vestmannaeyjum. Nefndin telur óheppilegt að engar upptökur úr bókmyndavélum séu til vegna framangreindra afskipta. Nefndin bendir hins vegar á að lögreglu ber skylda til að gæta almannaöryggis. Fram kemur í gögnum málsins að lögreglan hafði fengið upplýsingar um aðila, dökka á hörund, sem væru vopnaðir hnífum í tilteknu tjaldi þar sem margt fólk hafði safnast fyrir en kvartandi er jafnframt dökkur á hörund. Lögreglu bar því lagaskylda til að bregðast við til verndar borgurum enda er vopnaburður á almannaferi bannaður. Því er það mat nefndarinnar að ekki séu uppi vísbendingar um kynþáttamiðaða löggæslu. Lögreglu bar hins vegar að skrá frelsissviptinguna í málaskrá

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

embættisins. Með hliðsjón af því hvernig málsatvikum var lýst í kvörtuninni og þeim gögnum sem nefndin hefur undir höndum, telur nefndin að ekki séu uppi vísbendingar um mögulega refsiverða eða ámælisverða háttsemi starfsmanna lögreglu, sbr. 2. mgr. 35. gr. a. laga nr. 90/1996. Nefndin telur því ekki tilefni til að aðhafast frekar vegna erindisins.

Niðurstaða

Ekki er tilefni til að aðhafast frekar vegna erindisins.

Reykjavík, 4. september 2024

Skúli Þór Gunnsteinsson
formaður

Kristín Edwald

Þorbjörg I. Jónsdóttir